

Nr. 18.

Anul I.

Sibiu

15 Decembrie

1877.

ALBINA CARPATILOR

Apare jecolă și jumătate pe săptămână. ABONAMENTUL pentru Austro-Ungaria: pe an 8 fl., pe 6 luni 4 fl. 40 cr., pe 3 luni 2 fl. 40 cr.; pentru România: pe an 20 lei, pe 6 luni 11 lei, pe 3 luni 6 lei. — Un număr 20 cr. sēt 45 bani. — Un volum à 6 cōle 70 cr. sēt lei 1.70. — La 10 esemplare 1 rabat. Abonamentele se fac la editorul Visarion Roman în Sibiu, la colectanți, la oficiile postale și la tōte librăriile.

O dușmăniă cu bun sfērșit¹⁾.

Novelă istorică.

„... Și i-au dat Șerban pe fiă-sa, cari atăta se potrivise amēndouī, cât gura nu pōte spune frumusețele și înțelepciunea lor, și toți îi fericia ...“

Istoria Bălăcenescă.

În decimea a șaptea din suta a șapte-sprădecea după Chr. domnia în Țera românească Duca-Vodă, fostul prinț al Moldovei. Pe timpul acela, cel mai cu vață boer în Bucuresci, precum și cel mai cu trecere la Domniă, ajunsese a fi spătarul Șerban Cantacuzin, om ambițios și mândru. Duca înălțase pe acest boer la mari onoruri, dar nu din dragoste, nici din încredere, ci de silă și de nevoie, fiind că se temea de dēnsul. Șerban se afla în fruntea unei partide boeresci, compusă din frații săi și din tōte celelalte rudeni; acēstă partidă pândia privilegiul bine-venit, ca să scōtă pe Duca din scaunul Domniei și 'n locul lui să rădice Domn pe Șerban. Duca-vodă cunosea bine ămbletele și gândurile lui Șerban Cantacuzin; el bucuros ar fi pierdut pe marele spătar dimpreună cu toți ceialalți Cantacuzinesci; dar nu putea, că-cī soția și sócra sa țineau parte lui Șerban și-l feriau de drēpta mânia a Voevodului.

Însē Cantacuzinesci, ca unii ce numai după mamă erau Români, ér după tată Greci, numērau la început mulți dușmani pîntre boerii de țeră. Drept aceea Șerban și frații săi se nevoiau în tot chipul, cum din duș să-și facă prieteni și să mărescă numărul pārtinitorilor némului lor. Aceste nevoițe n'au rēmas deșerte, că-cī pe de-o parte viclenia și apucăturile lui Șerban, éră pe de altă parte sprijinul unor boeri pāmēteni isbutiră a întări din ți în ți mai mult partidă Cantacuzinescilor. Cu deosebire lucra în folosul acestei partide Constantin Brâncoveanu, faimosul Domn de mai târziu, care era nepot

lui Șerban Cantacuzin; Brâncoveanu era frunte de boer, prin urmare influința lui n'a putut să fiă neînsemnată.

Între toți boerii Bucuresceni cel mai puțin amic familiei Cantacuzinescilor era Ivașcu Băleanul. El, ce e drept, nu-și arēta dușmăniă pe față, ci o păstra ascunsă în adâncul inimei. Ivașcu era om cu avere și cu putere; la un privilegiu bine-venit el ar fi putut face Cantacuzinescilor mult rēu și mare stricăciune. Acēsta o scia bine spătarul Șerban și de aceea își tot bătea capul, cum să cerce pe Ivașcu și cum să-l tragă în partea sa. Ivașcu ocolia casa Cantacuzinescilor și nici pe stradă, bună-ōră, dumineca când eșia dela biserică, nu-i plăcea să stea de vorbă cu vre-unul din feciorii Țarigrădenului, cum ȳcea el. Între asemeni împrejurări alta nu rēmânea de făcut sumețului spătar al lui Duca-Vodă, decât să se căciulēscă înaintea Băleanului, să lingă mâna, pe care nu putea să o musce; umilirea ce-și impunea Șerban era cu atât mai simțită pentru dēnsul, că-cī Ivașcu pe acel timp nu ocupa nici o dregătorie înaltă la Curtea domnescă.

Era a două ȳi de Pasci în anul 1676, când Șerban Cantacuzin se duse de cercetă pe Ivașcu a casă.

„Christos a învitat, boer d-ta!“ — ȳce spătarul întrând.
„Adevērat, c'a învitat“ — rēspunde Ivașcu Băleanul, sculându-se de pe laviță și întindēnd óspelui mâna drēptă. —
„Șeȳi la noi, spătare, și spune, ce vēnt te-a bătut.“

Șerban își puse la o parte toiagul de spătar, șeȳu jos pe laviță din fundul casei, apoi mēnă astfel vorba mai departe:

„Ce vēnt să mă bată, Ivașcule? Vēntul dragostei m'a bătut pe la d-ta. Avem sântele sērbători ale învierii;

¹⁾ Veȳi G. Șincai, Domnia lui Duca și-a lui Șerban Cantacuzin.

sânta biserică poruncesce, ca în sărbătorile acestea ómenii să se înbrățișeze și să numescă frați chiar și pe aceia, de cari sunt urți séu dușmăniți.“

„Adevărat, spătare, așa poruncesce sânta biserică“ — adauge Ivașcu. — „Și are tótă dreptatea sânta biserică, fiind că ura este isvorul tuturor réutăților, érá dragostea este începétorea a tot binele, a tótă fericirea.“

„Vorbesci ca din carte, boer d-ta“ — întrerumpe Șerban și continuă apoi astfel:

„De aceea mă gândiam și eú despre noi améndouí, c'ar fi mai bine să trăim în dragoste și prietenia, dar d-ta nu sciú cum esci, Ivașcule . . .“

„Cum să fiú, boer d-ta?“

„Pare că mă dușmănesci și pe mine și pe frații mei“ — răspunde Șerban arétând o învederată părere de rău.

„Ce fel, spătare, vorbit'am eú vre-odată cu defaimă de casa dumilor-vóstre?“ întrébă Ivașcu.

„Nu sciú să fi vorbit.“

„Supératu-v'am, vátématu-v'am cu fapta?“

„Ba nu, Ivașcule, nu; véđ însé, că cu inima nu ne esci bun.“

„Inima unui om n'o scie, decât omul acela și Dumneđeú cel din cer. Așa dară ínđesert te véi trudi, spátare, să străbați cele nestrábátute . . . mulțamesce-te cu cele ce véđi și cu cele ce-auđi și încetéză de-a mai avea bănueli despre mine.“

„Să fim deci, prieteni, boer d-ta, să ne-avem bine de-acum înainte“ — dice Șerban apăsând cu vorba.

„Să fim cum am fost, spátare, să fim cum am fost“ — răspunde Ivașcu Báleanul uitându-se oblu în ochii óspelui séu.

Șerban schimbă vorba, de óre-ce bine vedea, că Ivașcu nu se înduplecă cu una, cu dóue. Ambii boeri mai conversară ca un pătrar de órá despre neînțelegerile dintre Turci și alte puteri, apoi Șerban își luá toiagul și dicénd rémas bun Báleanului se îndreptă spre ușă. Ivașcu îl însoți la plecare.

Când eșiau din tindă în curte, étă că se întâlniră c'un tiner ca de 15 ani, care venia din grădină. Înbrăcăminteá il aréta, că e fiú de boer. Tinerul cum véđu pe Șerban, se înroși de síelă ca o fată mare, și se duse de-í sărută mâna.

„Al d-tale este feciorașul, Ivașcule?“ întrébă spátarul uitându-se cu ochi înholbați la frumosul băiat.

„Dar, boer d-ta, este fiul meú Grigore“ — răspunde Báleanul c'un fel de mândria.

„Gol moșu-séu la chip, gol tatăl d-tale“ — adauge Șerban și urméză apoi astfel:

„Dela cine 'nvétă carte Grigoraș?“

„Pán' acum“ — întâmpină Ivașcu — „a învățat carte românescă dela un archimandrit; acum i-am luat și dascal grecesc.“

Șerban bate pe Grigore pe umér și întoreéndu-se cătră tatăl lui dice:

„Dumneđeú să ți-l țină, Ivașcule, Dumneđeú să-ți facă parte, să-l aibi proptea la țile de nevoia!“

„Dumneđeú să te-auđă, spátare.“

Spátarul eși cu pași rápedi din curtea Báleanului și se urcă într'o căruță cu patru cai, ce-l aștepta la pórtă. Vizitiul pocni odată cu biciul și caii porniră în fuga mare.

„Se ține Báleanul, — dar din mânilé mele tot nu va

scăpa“ — dicea întru sine Șerban Cantacuzin, după ce se depártase de curtea lui Ivașcu. — „Voiú tinde mreșile mele împrejurul lui, voiú pune cursă și laț în calea lui și când nu va gândi, atunci va fi al meú!“

Și într'adevăr Șerban era mare meșter în ceea ce privia mreșile, lațul și cursa. Câți boeri n'au fos vénați de el séu de ómenii lui! Dícem: de ómenii lui, cá-cí acolo, unde nu putea să-și ajungă însuși scopul, ce urmăria, puneá pe alții să lucreze în locul séu.

Acésta găsi cu cale s'o facă și față de Ivașcu Báleanul.

Unul dintre cei mai buní și mai credincioși prieteni ai lui Șerban era căpitanul Constantin Filipescu, vér cu nevasta lui Ivașcu Báleanul. Pe acesta se hotărí Șerban să-l întrebuințeze ca miđlocator în afacerea, de care vorbim. Filipescu se alipise cu totul pe lângă casa Cantacuzinescilor și devenise un pártinitor și sprijinitor din cei mai devotați ai aceștii case puternice. Prin urmare Șerban putea pune tótă încrederea și tótă speranța în persóna căpitanului Constantin.

Într'una din țile Șerban chiemă la sine pe Filipescu și după sévėrsirea obicínuitelor ceremonii de primire, díse cătră densus:

„Căpitane, am nevoieá de ajutorul d-tale. De multe óri mi-ai făcut bine, precum și eú ți-am făcut d-tale, când mi-a fost cu puțință. Cređ dară, căpitane, cá și de astă dată véi pune umérul și nu mé véi lăsa la nevoieá —“

„Ce nevoieá ai, spátare?“ întrébă Constantin Filipescu mirându-se.

„Ascultă-mé, boer d-ta. Nevoințele mele tíi sunt cunoscute, cá-cí ți-le-am împártășit ca unui frate bun al meú. Sci bine, cá eú m'am legat cătră boerii înțeleși cu noi, cá voiú scăpa țera de Duca-vodă, care, de când este Domn, nici o bunătate n'a făcut supușilor séi, ci din contră, i-a stricat, cum e mai réu. Ínsé ca să-mí pot ajunge scopul mai cu înlesnire, é de lipsă, ca fruntea boerilor aceștii țeri să fiá una cu mine. Pe mulți i-am căștigat, ce e drept, dar mai sunt și alții, cari trebuie căștigați cu óri-ce chip. Unul dintre acestia este Ivașcu Báleanul, vérul d-tale după nevastă. Nu cum-va ai găsi modru, căpitane, de-a face pe Ivașcu amic al casei mele? Eú unul am cercat odată, dar nu voiú cerca de dóue óri, cá-cí n'am s'o scot la cale. Singur d-ta mai poți face o încercare, fiind cá esci mai bine véđut de Ivașcu, decât mine.“

„Adevărat vérul Ivașcu are o fire cam ciudată; dar vom chibzui, spátare, vom chibzui un modru, ca să-l înduplecăm; póte, cá vom găsi ac și de cojocul lui.“ După ce rosti aceste cuvinte, căpitanul Constantin se puse pe gânduri.

Ínsé tótă bátaia lui de cap era de prisos, cá-cí agera minte a spátarului chibzuisse deja un „modru“ de înduplecare. Și étă cum:

Era un vechiú obiceiú în țerile române, ca boerii să-și dea pe fiii lor la casele altor boeri spre a se deprinde cu tóte regulele vieții boeresci. Flăcăiașii íntrați în casă străină aveáu să împlinească numai urmátorele dóue însărcinări: să servescă la masă și să facă óreși-cum pe ușerul în tinda boerului. În schimb ei învățau în familia stăpánilor, la cari erau dați, tot ce se cuvine să scie un boer, precum și cum se cade a se purta atât cu alți boeri, cât și la curtea domnescă. Décă învățaceii se

purtau bine pe timpul serviciului, atunci respectivii boeri îi recomandau Domnului, care-î primia la curte, unde în decurs de mai mulți ani se pregăteau pentru funcțiunile mici și mari în politică și administrațiune. Se înțelege de sine, că feciorii de boeri învățau dela stăpânii lor și meșteșugul armelor, ca să devină buni luptători.

În fața acestui obicei cum se putea, ca Șerban să nu se fiă gândit la băiatul Băleanului? El își făcuse în minte tot planul și acum nu-î mai rămânea, decât să găsească pe cine-va, care să realizeze acel plan. A găsit pe Constantin Filipescu, cel mai nimerit pentru treaba acesta.

„Sci ce, căpitane?“ — duse spătarul către amicul și devotatul său — „Ivașcu are un fecioraș. Decă l'ar da la mine la învățătură, poate că prin acesta casa lui s'ar apropia de casa noastră și împrietinirea între noi n'ar mai fi lucru cu neputință. — Ce socotesci la acestea, boer d-ta?“

„Mai bună chibzuire n'ar fi putut eși din creeri de om. De minune, spătare, de minune! În chipul acesta vărul Ivașcu va deveni de bună sama omul nostru. Sciū eū, că la început el nu va voi să-și dea băiatul la d-ta; dar eū voiū stărui necontentit și nu mă voiū lăsa, până voiū rămânea de-asupra.“

„Să vorbesci mai întâiu cu nevasta Băleanului“ — adauge Șerban — „că-cî ea fiindu-ți verișoră, te va asculta mai curând. După ce se va învoi jupăneșă, apoi biruința asupra boerului e ca și câștigată. Mai rar bărbat, care să se împotrivescă până n' sfârșit stăruințelor femeii sale și să nu-î facă pe plac . . . M'ai înțeles, căpitane?“

„Te-am înțeles, spătare. D'aci nainte lasă numai pe mine, că sciū eū ce să fac —“ răspuse Filipescu.

„Nu-ți va fi ostenela de giaba, boer d-ta.“

„Ba de giaba să-mi fiă, spătare, că-cî și d-ta mi-ai făcut destul bine.“

Cu aceste cuvinte cei doi boeri se despărțiră; Constantin căpitanul se rentorse acasă, fără să se gândească la urmările fatale, ce-ar fi putut să aibă împlinirea însărcinării, ce luase asupra-și. Filipescu era curat la inimă și nu scia de vicleșug; orî-ce apucături amăgitoare erau străine de caracterul lui cel candid. Credea în vorbele omenilor și nu bănuia la nimeni cugete ascunse, prefăcătorii și meșteșugiri; într'un cuvânt, el judeca pe toți omenii după sine. Astfel și în cazul de față, Constantin Filipescu era încredințat, că va face un mare bine Băleanului apropiindu-l de Șerban; el nici pe departe nu se temea, că spătarul ar putea să aibă și intențiuni rele față de familia vărului său.

După cât-va timp Filipescu începu a cerceta mai des pe Băleanul și pe soția lui. El se dete în vorbă cu verișora sa despre tinărul Grigore.

„Ar fi timpul“ — dăcea el — „să dați pe acest băiat la o casă boerescă.“ Apoi lua pe rând toate casele boeresci și dintre toate mai de frunte și mai alésă judeca pe-a lui Șerban Cantacuzin. Avea întru cât-va dreptate. Șerban era om cărturar, scia să mănueze armele, la curte întrecea cu purtarea pe toți ceialalți boeri, apoi judecata lui era tot deuna judecată întregă și de om cu mintea coptă. În partea însușirilor bune el sēmēna cu moșul său despre mamă, adecă cu nenorocitul Radu Șerban, urmașul lui Mihaiū Vitezul.

„Decă veți da pe Grigore în casa lui Șerban“ — adăugea Constantin căpitanul — „vă încredințez, că în

scurt timp spătarul va aședa pe fiul vostru la curtea domnescă. Vodă nici odată nu calcă cuvântul, nici cererile spătarului său. În chipul acesta Grigore s'ar înălța iute pe treptele boerilor mici ale curții și-ar ajunge mai curând, decât alții, dregătorii țerei.“

Cu vorbe de acestea întreținea Filipescu adese ori pe nevasta fostului cluciar Ivașcu. Dēnsa primia fără împotrivire sfaturile căpitanului, că-cî femeile ușor se seduc prin strălucirea din afară și prin vanitate. Soția Ivașcului avea despre casa lui Șerban aceeași părere ca și Filipescu, ba putem dăce, ca mai toți locuitorii capitalei; ea era mai mult, decât încredințată, că numai în familia spătarului Cantacuzin fiind el va primi creșterea cea mai desevēșită.

„Eū mă nvoesc, vere, cu povata, ce mi-ai dat“ — dăce într'o dî mama frumosului Grigore. — „Bucuros aș dori, să sciū pe copilul meu în casa lui Șerban.“

„Ei, dar ce va dăce vărul Ivașcu?“ întrebă căpitanul cu nedumerire.

„Vom vedea, ce va dăce și dēnsul; nu prea vede cu ochi buni pe Cantacuzinesci, dar vom cerca să-î mai mutăm cugetul și inima.“

„Cercă mai întâiu d-ta, verișoră, și de veī vedea, că sunt semne de isbitire, fă-mi și mie prilegiū, ca să dau în vorbă cu Băleanul.“

Femeia se învoi cu acesta și Constantin Filipescu nu putea decât să se bucure de rezultatul ostenelelor sale de până acum.

Așa dară bietul Ivașcu fu lăsat în grija nevestei, ca să fiă dăscălit și pus la cale de dēnsa. Ivașcu la început nu voia să scie nimic de propunerea ce-î făcu soția sa în privința lui Grigore: el respingea cu hotărîre acea propunere și se împotrivia stăruințelor nevestei.

„Ce fel?“ — dăcea el adeseori — „să-mi dau eū copilul în casa unui Cantacuzin? Eū, surcel din vechi boeri de țeră, să alerg pentru creșterea fiului meu la un boer de erî de-alaltă erî, al cărui tată, Dumneșeu odichnescă-l, a fost un venetic Țarigrădean? Nu, nici odată n'o voiū face! Judecă și tu, nevestă, judecă bine și drept, și veī vedea, că ar fi prea multă umilință pentru a noastră casă, decă m'aș lua eū după povețele tale.“

Nevasta nu mai judeca nimic, că-cî judecata ei de mult era făcută. De dimineța până sēra ea nu-și mai lua gura de pe bărbat, ci ținea una, că Grigore trebuie dat la Șerban la învățătură. Mereū lăuda casa lui Șerban afirmând, că e cea dintăiu în Bucuresci și că ea în altă casă nu-și va da nici odată copilul. De altă dată istēța femeii arēta soțului său, cum mai tōte familiile boeresci din țeră s'au alipit pe lângă Cantacuzinesci înrudindu-se, orî împrietinindu-se cu dēnșii.

„De ce să nu facem și noi, cum fac alți boeri?“ — adăugea nevasta. — „De ce numai noi să ne alegem mai buni?“

„Fiind că eū nu iubesc pe Cantacuzinesci, și mai vērtos pe Șerban“ — răspundea Ivașcu.

„Poți chiar să-l și urēsci și cu tōte acestea totuși să-ți dai copilul în casa lui. Cine scie, ce are omul la inimă? Decă cu vorba nu te arăți dușman, e de ajuns, să faci pe cine-va să cređă, că nici cu inima nu-l dușmănesci. Apoi nu te gânde la Șerban, gândește-te numai la băiatul nostru; noi trebuie să-î dăm o creșterea ca aceea, care să înalțe încă și mai mult vađa familiei noastre. O

astfel de crescere fiul nostru numai în casa lui Șerban p^ote primi. Drept aceea, iubitul meu soț, ascultă de mine și fă cum ȳic e^u, c^ă r^ău nu va fi.“

Ivașcu începea să se înduplece, dar nu din convicțiune, ci de gura nevestei. Mai târziu se v^ădu impresurat și de st^ăruințele lui Constantin căpitanul și în chipul acesta nici nu scia, cum să se mai împotrivesc^ă. Astfel în cele din urmă Ivașcu Băleanul se hot^ări să dea pe Grigore la sp^ătarul Șerban. E^tă cum g^ândia el întru sine:

„Ce sunt douⁱ ani în vieț^ă omului? Vor trece și aceea, cum a^u trecut cei mulți. După douⁱ ani fiul meu va eși dela Șerban și va întra în curtea domnesc^ă. Până

atunci nu m^ă voi^u ar^ăta nici amic, nici dușman Cantacuzinencilor, — voi^u r^ăm^ănea, cum am fost și mai înainte. Dup'aceea vedea-voi^u, ce voi^u face.“

Ac^ăstă hot^ărire Ivașcu Băleanul o descoperi soției sale și căpitanului Filipescul togmai în s^ărb^ătorile Rosaliilor. Căpitanul alerg^ă tot într'un suflet la Șerban Cantacuzin, de-i spuse vestea îmbucur^ătore. Acesta mulț^ămi Filipescului cu tot felul de cuvinte frumoșe și prefăcute; é^ră după ce Filipescul se dep^ărt^ă, sumeț^{ul} sp^ătar își ȳise cu îng^ânfare:

„E al meu Băleanul! am să-l joc e^u d'aci 'nainte, cum imi va plăcea.“

(Va urma.)

Cavalerul Constantin Stamati.

Cel mai de frunte reprezentant al literaturii române în Basarabia rusescă a fost cavalerul Constantin Stamati, mort, dec^ă nu ne înșelăm, în anul 1869 (veđi pag. 205). Scrierile sale, at^{ât} versuri, c^{ât} și prosă, se g^ădesc întrunite în colecțiunea tipărită la Iași sub titlul „Musa Rom^ânescă.“ Constantin Stamati nu pretinde a figura între scriitorii de prima ordine; el se mulț^ămesce a trece de „autor popular,“ după cum însuși se porecesce. În poesiile sale el trat^ăză o mulț^{ime} de sujete din istoria noastră națională și simț^ămentul național-patriotic însufleșește cu deosebire fantasia poetului Basarabian. Din punctul de vedere al formei, avem să observăm, c^ă autorul „Musei Rom^ânesci“ a scris multe poezii în versuri albe, adecă nerimate. Limba scrierilor lui Constantin Stamati, ales în versuri e limba populară moldovenă, devenită în parte basarabiană. În lipsa unei biografii a r^ăposatului poet, am g^ăsit cu cale a reproduce „Precuv^ăntarea,“ ce se află în fruntea „Musei Rom^ânesci,“ ea e f^orte instructivă și conține tot deodată și o critică proprie a autorului despre scrierile sale:

Precuv^ăntare.

„Nimic pentru noi, și tot pentru patriă.“

(Cuvinte neuitate ale D-lui Barbu Catargiu.)

Tot omul e dator țerei s^ăle cu pers^ona și averea sa. Oșt^ănel patriot își r^ăpune vieț^ă pentru țera sa, dreg^ătorul civil nu 'și cruț^ă s^ăn^ătatea pentru țera sa, c^ălug^ăarul cuvios petrece în singurătate rug^ăndu-se pentru m^ăntuirea poporului țerei sale, plugarul aduce banul s^ău în visteria țerei sale; e^u însă fiind din copilăria înstreinat din vechia mea patriă, Moldova, unde m'am n^ăscut, nu av^ui nici un prilej să-i aduc vre-un folos; am socotit dec^ă să-i h^ărăzesc de departe umilitul rod al îndeletnicirilor mele, ca o p^ărgă mulț^ămitore, și pentru ca să r^ăm^ăie o urmă, c^ă am fost și e^u odinioară fiul Moldovei.

Vai de omul, care tr^ăiesce numai pentru sine, defăim^ănd originea națiunei sale; unul ca acesta, ca și cosmopolitul lainic și egoist, ȳice: „acolo e patriia mea unde pot să tr^ăiesc bine, é^r murind e^u t^otă lumea m^ore cu mine.“ Acesta e un fiu ingrat, ce mușc^ă mâna, care l'a hr^ănit;

acesta tr^ăiesce în ț^ărá ca tr^ăntorul în stup; și în fine acest fel de parasiti, trebuie înteit^ă din ț^ărá, c^ă-ci éi corump patriotismul celorlalți cetățeni. E^u așa g^ândesc despre Rom^ânii, ce tr^ăiesc numai pentru sine, întocmai ca Ebreii și alți venetici, ce se oploșesc în ț^ărele Rom^ânilor numai pentru al lor interes, și-și bat joc de Rom^ânii. . . . . Dec^ă critica ac^ăsta neplăcută va atinge numai pe aceia, cari nu voesc să facă ceva pentru muma patriă, c^ăreia îi sug laptele.

Am întrebat pe mulți din Rom^ânii, dec^ă aceea ce am scris e^u însumi s^ău am imitat din alți autori, p^ote fi de folos s^ău de stric^ăciune compatrioților mei, și unii mi-a^u r^ăspuns cu ironi^ă: c^ă dec^ă folos nu va aduce, cel puțin va adormi p'acei, ce nu pot dormi n^optea; é^r alții le-a^u criticat cu reson, ȳic^ănd, c^ă e^u le am scris după idioma și ortografia vechiă a limbei s^ărbo-române, întrodusă la noi în secolul al 14-lea. Ș'ac^ăsta este ade- v^ărat!!!. E^u scri^u în Basarabia, patria mea cea nouă, unde locuesc dela 1812, și unde nu s'a putut introduce studiul și înțelegerea dialectului neolatin de acum al Rom^âniei; acest dialect reformat, ce înflorește în învecinatele cu Basarabia ț^ări române; noi Basarabeni nici îl scim nici îl prea înțelegem, fiind mai cu totul latinizat, ba nici pu- tem ceti (afară de un mic num^ăr și acela cu gre^u) cărțile scrise cu stilul și ortografia ac^ăsta nouă. . . . . Și îndr^ăs- nesc a ȳice, c^ă nici ț^ărani rom^ânii din Moldo-Valachia nu le prea înțeleg.

În considerațiunea acestor împrejurări nimeni nu tre- bue a 'mⁱ împ^uta, c^ă scri^u ca un autor popular, rustic, mai mult pentru acei ce sunt deprinși cu stilul vechi^u al Rom^ânilor, care a fost și este limba mea maternă și comună pentru noi toți, până la începutul reformelor în Rom^ânii; é^r nu pentru înv^ăț^ății Rom^ânii de acuma, cari cu desgust a^u criticat ortografia și cacofonia acestui stil în elegia mea Gațta, tipărită la 1840 în Iași, când din contra noi scriitorii rom^ânii, c^ăți mai suntem în Basarabia, s'ar cădea să fim ascultați cu îndulgenț^ă, c^ă-ci în alt fel ne perdem curajul a mai scrie, s^ău s^ăperanța, c^ă va ceti cineva ceea ce am scris.

Îns^ă pe mine și de c^ăt critica filologilor m'a uimit mai mult, când m^ă aflam în Iași, o altă împrejurare și mai tristă, c^ă-ci cu ochii mei am v^ăduț sute de tomuri din compunerile Moldo-Valachilor ș'a Rom^ânilor din Ard^ăl, mai demne dec^ăt ale mele muceđind la un bibliopol d'acolo, necump^ărate, p^ote și necetite de nime (dar f^orte l^ăudate

de toți.) nu știu la București și în țera Ardélului cum va fi, — pe când la librării francezi tot d'acolo nu ajungeau prin mâinile Românilor romansurile și poeziile aduse dela Paris și Bruxela. Așa dar hotărîsem să arunc în foc tot ce am scris. Însă tocmai atuncea mi se înfățișază un amic, căruia spuindu-î ce gândiam să fac, el m'a încurajat aducându-mi aminte de o fabulă persiană „precum că „odinióră o picătură de apă cădînd din nori se tînguia „amar, în cursul său spre pămînt, că are să pice și să „se mistuască în adâncimile océnului dîcînd: Vai mie! ce „însemnez eu o picătură într'un noian ca océnul! Cine „mă va sci seú mă va simți că aș fi fost și eu odată în „lume? Vai mie! Dar tocmai atuncea durerosul geniú al „nu știu căruia bramin, ce după rēposarea lui se suia „dela pămînt spre „ceruri, auđînd bo- „citul bieteí picăturí „a jelit-o, a prins-o „în palma sa ș'a „aruncat-o în scoia „unei stridii. Decí „aceea picătură cu „timp s'a prefăcut „în cel mai frumos „mărgăritar al rēsă- „ritului ce a ajuns „spre podóba coró- „nei marelui Mogol.“ Așa dar această frumósă fabulă mi-a însuflat o speranță, că deși în țera nós-tră nici braminí, nici stridii, nici océn, nici Mogolí nu se află, dar tot póte să se gasască între Románi vre-un geniú generos, care să ocrotască modestele mele opere, nu ca să se pótă prefăce ele în mărgăritar, neavînd acele merite, ce ca să fiă măcar odată cetite.

Eú știu, că critica celor scrise de mine va fi érăși cu reson, fiind că eu am scris versuri și prosă nu chiar după regulele poetice seú gramatice d'acuma ale României. ce așa simplu precum le am deprins din copilariă, în stilul plebeú, și precum iubirea că-tră patria mea cea vechiă a inspirat ș'a învėpăiat fantasia mea, mai ales fiind că în Moldova și Valachia, de când au început a domni Grecii fanarioți și până la căderea lor în urma eteriei, scolí române nu se află decăt numai grecesci și literatura română era cu totul necultivată și nesuferită la curtea fanarioților*), pentru aceea ne avînd noi literatură

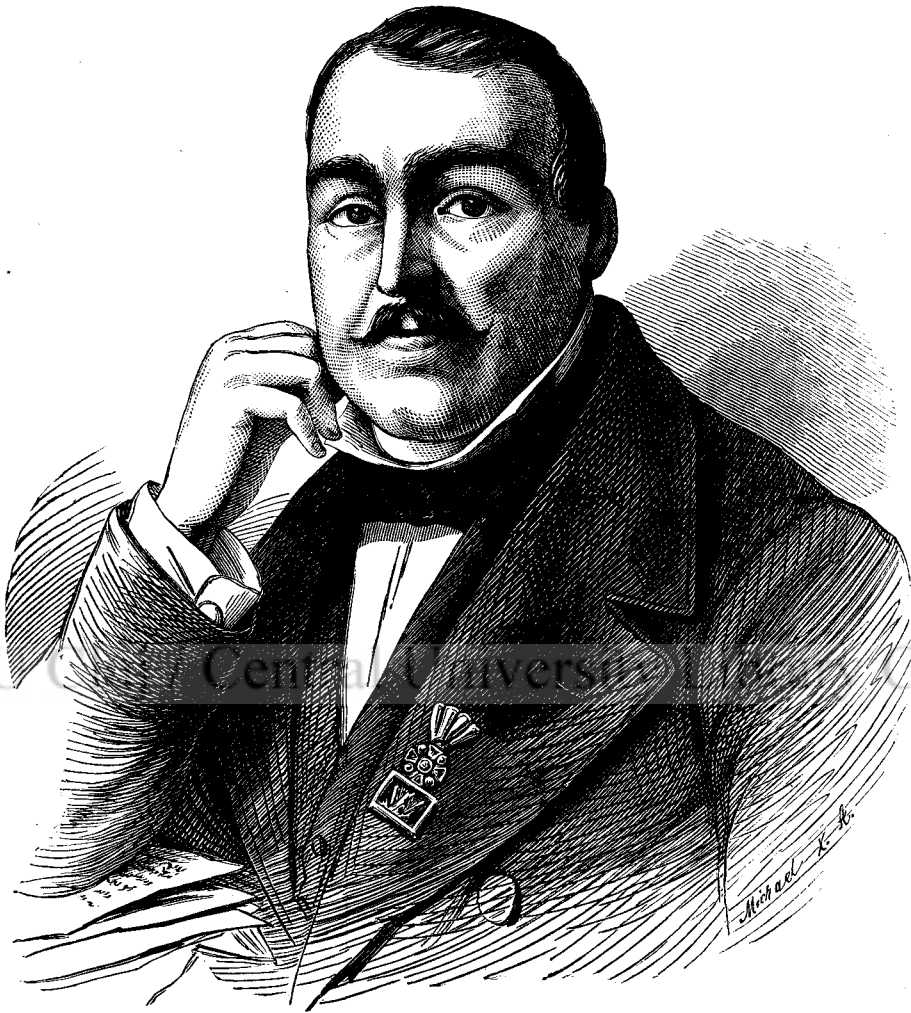
*) Eú am scris o satiră comică cum era învėtatura nobililor Románi în timpul Domnilor fanarioți în Moldo-Valachia sub titlu „Neneca, cuconașul ei și dascalul“ închipuind cāt am putut moralul, ce însufla boerii copiilor lor p'atuncea.

națională, pân' în timpurile aceste mai de pe urmă cum o au alte popóre mai fericite, pe care studiând-o se cultivă talentul, se desvălesce fantasia unui autor nou, până ajunge a 'i egala seú a și întrece pe predecesorii seú, d'aceea, dîc, nu se vor găsi între scrierile mele multe compuneri originale ale fantasiei mele, ce eu am imitat mai mult pe autorii Europei, și am cules din ei câte ceva, ce mi-a părut mai aprópe de simțirile Românilor și mai conform cu gustul compatrioților mei. — Dar apoi cari din autorii lumii n'au fost plagiaři orí compilatori, ca noi scriitorii románi, seú nu s'au povėțuit cu acele ce au scris alții înainte lor, afară de Omir și Moisi, cari cu anticul lor geniú rēspândesc și până astăzi lumină tuturor cărturarilor lumiei, înspirându-le și învėpăindu-le fantasia, așa precum

și vechiul psalmist și proroc David a învėtat pe om cum să se róge lui Dumneđeu și pe care toți teologii imită și pân' acum. Așa dar Virgiliú în Eneida să imită Iliada lui Omir; Tasso în Ierusalima deliberată a împrumutat multe din Ariost; ér un episod din Tasso și cartea facerei lui Moisi au fost tema unei poeme întregi a lui Milton în minunatul seú „raiul perdut;“ Volter și Rassin în tragediile lor au imitat pe Euripides, pe Sophocles și Șecspir; Bulver, ce a descris nomolirea Pompei, a imitat pe vechiul Plinie; Valter Scott s'a închipuit cu Egmontul lui Góthe; Lord Byron în Dimonul seú, a imitat pe Mephistofeles al

lui Góthe; dar apoi și Góthe în cāntecul lui Mephistofeles imită pe Șecspir. Asemenea și noi Románi în cele mai multe scrieri și fabule am imitat pe autorii străini. În fine știut este, că toți cei mai faimoși autori; când au vrut să scrie ceva eroic — dumneđesc — strălucit: érăși au sorbit idei din anticele, isvóre de lumină ale lui Omir, Moisi, David.

• Apoi dela mine și alții ca mine Románi, cine póte să cėră d'adrechtul multe și clasice invențiuni originale ale nóstre fără să imităm pe alți autori, și cine póte să pretindă poesi și prosă fără de metėhnă, mai ales când eu scriu în limba vechiă populară, ce este atât de mărginită și amestecată cu idiomul slavon, întrodus la noi după secolul al 14-lea, precum vorbesce cu mai multe argumente

Constantin Stamati. (Pag. 204.)

despre acesta și mult stimatul și ilustrul filoromân D. Edgar Quinet, în disertațiunea sa asupra renascerei literaturii ș'a limbei române în opul său: *Românii Principatelor-Unite* (traducțiunea), tipărit în Iași la 1856.

Așa dar nu cereți mult dela mine desțeratul din Moldova în copilăria mea, pentru că eu n'am învățat scolaric „ex professo” și d'aceea scriu firesce și liber, ca și când v'aș vorbi, imit din cele ce au compus alții, dar câte odată am scris și dela sine-mi aceea ce mi-a înșufat instinctul și sëlbatăcita musă românească, ce odinioară era domesnica înamoratului Ovidie, agronomului Virgilie, blândului Orație, mult simțitorului Tibul, elegiacului Properciū, și altor asemenea autori romani. Scriu ca să se dică, că am trăit și eu în lume, și prosa mea ca și versurile mele fără de rime, sunt rustice, precum vorbeau și scriiau vechii Romani.

Ascultați dară cu indulgență sëlbatăca mea musă, precum ascultați cu mulțămire rësnetul córdelor lăutarului; el vă cântă firesce și fără de note, dar trist, pățimas așa precum fantasia lui îl însufletăză.

Lăsați versurile și prosa mea să se rătăcescă, să curgă neregulat ca vântul, norii și pâraele . . . . Și de-ar fi rësplătirea mea ca și a albinei, căreia îi răpim rodul, fără a'i mulțami, eu însă ca servul credincios întore talantul vechei mele patrii și dic:

„Sunt mulțămit, ca albina, de-am putut cu a mea gură
Să pun în fagurii noștri de miere o picătură . . . .”

Și în fine:

„Quod potui feci, faciant melora potentes . . . .”

Cavaleriul C. Stamati,
autor popular.

Pentru ca cetitorii noștri să-și pótă forma o ideeă mai lămurită despre modul de scriere al poetului din Basarabia, reproducem aici poesia intitulată: „Roman din Vrancea în orașul Iași.” Acastă poesiă tratăză o temă forte interesantă și anume: Un june orașan, corupt prin desfătările din oraș, vine de se aședă pintre păstori, se căsătorește cu o păstoriță și ajunge cu timpul om întreg și fericit. Din contră un june păstor dela munte, nevinovat și necorupt, frumos și fericit în casa părintescă, se mută la oraș; aci el se schimbă cu totul, se corupe și-și găsește mormântul înainte de vreme. — În poesia acésta descrierile sunt prea frumoșe și naivitatea locuitorilor dela munte mai că nu s'ar putea esprima mai bine și mai nimerit. Limba e populară, érá stilul simplu și natural. Versificațiunea înfățișăză unele scăderi, pe care bunul cetitor va bine-voi însă a le trece cu vederea. — Étă poesia, de care vorbim:

Roman din Vrancea în Orașul Iași.

La hotarele Moldovei cătră țera Muntenescă,
A Vrancei munți se înalță, cu-a lor codrii nepătrunși,
Ce adăpostesc păstori de prăsilă Românească,
Necorciti cu alte nații, și cu legi bune deprinși.

La fire simpli, buni la fapte, cu deprinderi țărănesci,
Feriți de-a Europei patimi, și de crușimi barbarești.

Ei petrec în fericire, neavând vr'o iscusință,
În măgulitură viclene, ce pe ómeni amăgesc,
Nici ca fățarnicii, cari cu o față de priință,
Pe-a lor amici desmêrdă păra¹⁾ când îi jăcuesc,

Ce lin a lor vieță cu lucrare o petrec,
Și 'n facerile de bine între dênșii se întrec.

Soltuzul este Domn Vrancei: al căruia palat este,
O cociobă stuhuită precum în sat tóte sunt.
Deci el cu pângarii, sfetnici, după ce trebî sêvârșesce,
Se întorce ér la lucru și uită că a domnit.

Ér sățioșă mănecare acestui popul firesc
Sunt pómele, fructul turmei, și holdele ce rodesc.

Nici resbeluri vre-odată acești munți nu încruntară;
Că-cî aurul și rësfațul cu totul din ea lipsind,
Ceî mai lacomi de prăđi ómeni, rare orî se îndurară,
Să turbure liniștirea cestui popul prost și blând.

Ér când istoria cruntă altor nații auđim
Și de dênșă ne e scârbă, de crușimi ne îngrozim;

La cesti Romani cu priință ni 'i drag ochii a întorce . . . .
Ce întocmai ca poporul de Omir prea lăudat,
Care la marginea lumii trăia în eternă pace,
Și la care și Zefs însuși al cerului împérat,

Pe când de resbeluri crunte se mâhnea, se supéra,
Își întorcea spre el ochii și de el se bucura.

În acești munți de 'ntêmplare o tabără călétóre,
Din Franția nimerise în timpul unei furtuni,
Unde sosind n'auđiră răcnete îngrozitóre,
Ca a hoșilor de codrii, ce trăiesc cu prăđaciunii;

Ce acolo ospețimea pe nemernic priimia,
Îi da lăcaș de odihnă, îl încaldia, îl hrănia.
Deci acești Europei mândri, s'au mirat de ospețimea
Acestor păstori cucernici, și 'n glas au mărturisit:
„Ce 'nsemneză 'nvêțătura și-a Europei istețime,
„Decă omul firesc este mai bun și mai fericit?”

Mai ales din toți francezii, tinér mai civilizat
Valter, privia cu plăcere acest olat rësfațat.

Că-cî firea lui era blândă, la gusturi era prostatic,
Ca când pentru-aceste locuri providența l'a menit;
Sprinten la alergătură, ca calul cel mai sburdatic;
La trup puternic și iute, la luptă nebiruit.

Ér frumusețea trecétóre, ce timpul în grab ne iea,
Deși îl împodobise, el părea că nici scia.

El era și bun și darnic, însă făr să măgulescă,
Și ochii lui rostia dulce, suflet duios și simțit,
Că-cî deși 'n oraș trăise, însă cu vieța câmpescă
Și cu-a naturii frumșetă, era mult mai mulțămit.

În sfêrșit pe acest tinér negreșit l'ar fi ales
Mentor ca pe Telemah, Centaur ca pe-Ahiles.

Deci el d'a sale talente nici cum nu se sumețesce;
Și deosebit d'aceste ca un virtuos sciind

¹⁾ În loc de: până. Red.

Musicescile organe, dar el în suflet simțește
Mult mai mare mulțămire ȳle întregi ascultând,

Când păstorii sus pe munte cu buciumele trăgea,
Și când codrii de răsnet părea, că duios plângea.

Séu când hăulia păstorul tologit pe ierbușoră,
În a sa próstă telincă, doine cu mult meșteșug;
Séu secerătorul harnic, când din câmpii vine 'n de-séră,
Celebrând prin al séu cântec a țérinelor belșug;

Atunci munții, codrii, câmpii și poenele 'nflorite,
Îl fac să uite Europa, pe părinți, ș'a sale rude.

Că-cî plăcându-î ceste locuri, acea climă răsătată,
Acel popul blând, cucernic, hotărîre a făcut,
Patria să-și părăsescă, și vieța desfătată,
A orașelor Europei, în care a petrecut.

Mai ales când făr' de veste ochii lui s'au încântat,
De-o fecioră păstorită, d'a ei chip ne-asmânat:

Pe ea o numia Florica; mersul ei cu gingășime,
Ca a tinerii mlădițe, molaticî îndoituri;
Sfiieła ei și blândeta și alte daruri multe,
Se răsversa pe-a ei față cu miî de grațioși nuri,

Ochii ei sloboziau rađe, aci ca focul ardënd,
Aci galeș ca a lunii mahniciune mângăiând.

Ér când francezul pe dênșa o strîngea la inimioră,
Și când fragid între dênșii se țineau îmbrătoșai,
Se părea împleticite dóue vergi de sălcioră,
Séu din marmură cioplită doî idoli îngemănați;

Și în așa buimăcire, cestei line desfătării,
Tinerul uită Europa și ale ei desfrênări.

Precum telegarul tinér, născut liber în câmpia,
Urésce grajdul și hrana, unde trăia priponit,
Rumpe căpștrul și fuge dela ticnita sclăvia,
Fiindu-î mai de plăcere un câmp larg și înflorit.

Acolo el liber sburdă și alérgă forând,
Și chiamă pe-a sa părechia, ce-î răsponde nechezând.

Așa și Valter francezul să rămăe hotărîse
În pustii munți ai Vrancei; dar din contra un păstor
Flăcăul Roman frumosul, ce așa îl prenumise;
Fiiu Șoltuzului cucernic și pe drept judecător;

A îndrăgit Europei și de tot s'a încântat
De-a lor lucruri și podóbe, de-a lor spirit civilizat.

El era frumos minune cu-al séu straiu simplu și curat,
Cu al séu pěr ca de aur, în plete lungi reșchirat,
Pe a sa frumoasă față ca cu voal coperindu-l:
Și făr să se încalcésca tot în valuri se undia,
Când zefirii ridicându-l și în verigi încrețindu-l
Ca o cunună de aur pe a lui pept larg cădea.

Ér în limpede isvóre une orî de se 'ntêmpla,
Să-și vađa ochii albaștrii, părea că se rușina.

El avea mare plăcere ca artele să învețe;
Că-cî nime din toți păstorii pe dênșul nu-l întrecea,
Nici la fluer, nici la bucium, séu cimilituri istețe,
Nici la a mânilor lucruri, ce el iscusit făcea.

Védënd însé iscusința mânilor europeneșci,
Vru să-și schimbe traiul țării pe gusturi orașeneșci.

Însé copaciul de munte cresce mereu, se înalță,
Și vértósa sa trupină nu se 'ndóe nici de vânt,
Cât timp vérful lui s'adapă cu róa de diminéță,
Și cât rădăcina sugé sucul negrului pământ.

Dar îndată ce se mută în grădini séu în liveđi,
Perde a sa vietate și 'n pripă periud îl veđi.

Deci bétranul séu părinte plângënd cu lacrămi amare
Îl popresce să se ducă: și îi ȳice suspinând:

„Dragul tatiî, cum se póte să te duci din a ta țéră,
„Și să cerci străinătate, părinți și frați părăsind;

„Ce poftă măgulitóre, te-a rēpus, te-a amăgit?
„Și ce vrei, fētul meu, altă? décă aici esci fericit?

„Séu ce pot să-ți folosésca meseriî meșteșugóse?
„Care sunt de prisos nóue prostaticilor păstorî,
„Și care nu pot să facă clima nóstră mai frumoasă,
„Nici turmele mai plodóse, nici munții mai roditori,

„Nici a isvórelor ape mai limpeđi și mai cu gust,
„Nici pot ca să-mî inspireze spre a te iubi mai mult.

„De te-î duce, perd speranța vieții mele ce se stinge,
„Că-cî inima mea îmi spune, că nu am să te mai véđ.
„Așa dar să-ți fiă milă de tatăl tēu, când îți plânge,
„Ca păr¹⁾ va închide ochii: tot pe lângă el să șeđi.“

Dar de-a bétranului vorbe Roman neînduplecat,
Cătră Iași cu Europei se gătésce de plecat.

Trășurile se înhamă, și tabăra se pornesce,
Bétranul mahnit se urcă pe colnicul cel mai nalt,
Și de acolo prin lacrămi la sléh de vale privesce;
Fugënd trășura, în care Roman s'a fost aruncat;

Dar calea întrând în codru, nime nu s'a mai véđut,
Și atunci oftând bétranu, jos pe pământ a căđut . . . .

ȳicënd: „te-ai dus, dragul tatiî: decî Domnul să-ți dee bine,
„Și să te povēțuésca ca pe un copil străin;
„Și amarul vieții mele cât voiî fi eú făr de tine,
„ȳie dulce să se facă, și să-ți mérgă tot în plin;

„O, Dómne, a mele ȳile te rog i le dá tot lui,
„Ca să nu trăiesc pe lume décă el cu mine nu-î.“

„Și décă vr'odinióră va avea ca să mai vie
„Románaș, flăcăul tatiî, lovindu-l de mine dor,
„Apoi să mai trăiesc încă, mila Domnului să fiă,
„Ca să-l véđ încă o țíră, și la peptul lui să mor . . . .“

Acest fel grăind bétranul cu inima la pământ
Zace, și ochii séi lacrămi ca páraele vérsând.

Păr²⁾ ce a lui seminția leșinat îl ridicară,
De îl duse 'n a sa casă, unde din leșinul greú,
Trezindu-se cată dornic la acei ce-l impresóră,
ȳicënd „ȳoți sunteți aicia, afară de fiul meu.“

Însé fugarețul Roman de Iași se apropia
Și ochii lui se mirară, inima îi sbăcâia.

¹⁾ În loc de: pân', Red. ²⁾ În loc de: pân', Red.

O, Dómne! ce bucuriã, ce frumósã nãlucire
Simþia sãlbaticul nostru, când a vëdüt inãlbind
Oraşul, biserici, turnuri şi ca de foc strãlucirea
Coperişurilor luciã la sóre pãlãlãind;

Când vëdu strade podite şi pe lângã ele curþi,
Lui i s'a pãrut, cã merge pe poteca dintre munþi.

Şi când vëdu o mulþime de naþii nenumërate,
Şiruind pe trotoare, ca furnicile pe bãþ,
Când vëdu inhãmaþi caii la cãsutele pe róte:
Şi în magazini cristaluri chiar ca de ghiãþ bucãþi,

Şi coconiþe mãndruþe chiar ca nisce viorele,
Alegënd cu vioşia floricele şi cordele.

Èr vëdënd Domnésca curte şi parade ostãşescã,
A lui sânge se aprinse de bravura strãmoşescã.

Aşa şi o petró scumpã cât se aflã nemolitã,
În a munþilor prãpãstiã, îi ca un bulgãre slut.
Dar ivindu-se în lume şi fiind bine cioplitã,
Decã 'n mâni rele nu 'ncepe, se face brilant din lut.

Însë Roman uitã tóte îndatã ce a zãrit,
O cocónã la ferestra unui palat strãlucit,
Acésta este Marghiólã, întru adevër Marghiólã,¹⁾
Ce de falã socoteşce pe bãrbaþi a-ï încãntã,
Fiã de orï-care tréptã, ea cruda pe toþi înşela,
Şi ca pe nebuni îi place dupã dënşa a-ï purta.

Deci ea face semn lui Roman, ce stã 'n pórtã înlemnit,
Şi frumosul flãcãu mişcã, se simte însufleþit,
Întrã în palat la dënşa şi ea rîdënd cercetézã:
Cine este? ce voesce? El îi spune cu suspin,
Cã a venit dela munte, faimosul oraş sã vaðã,
Cã şi-a lãsat pãrinþi, rude, şi cã se aflã strãin.

Şi apoi ðice, dã-mi voiã în curtea ta sã servesc,
Sã-þi fiu sclav, sã-mi fi stãpãnã, altã simbriã nu voesc:
Prea më rog, mãriei tale, mãndruþã cocónã dragã!
Èr eü þi-oiu fi cu priinþã ca şi cânele la oi,
Şi te-oiu pãzi cu credinþã, cã-cï sufletul meu se 'mpacã
Cât vom trãi noi pe lume, sã trãim tot amëndoi.

Cocóna erãşi surde, pe grãdinar a chiãmat,
Şi dã pe frumosul Roman, ca sã-ï fiã lui argat.
Deci de atunci în grãdinã sub umbra zidului rece,
Muncia flãcãul de munte, tãnjind ca cerbul închis,
Acel care nici odatã capul n'a sciut sã plece,
Acum mãhnirea adãncã faþã lui i-a fost cuprins;

Dar a sa înamorare, ce sufletul îi rodea,
Fluerul cu tristul sunet stãpãniã sale vedia;

Cã-cï sfíela cea firésca, şi o tainicã ruşine,
Îl înflora vëdënd-o ca sã-ï spue ce simþia;
Dar amar de el, când séra o vedea pe ea cã vine,
Încungiurată de tineri şi când cu dënşii glumia.

Maï amar însë atuncea, când îi ðicea une-ori:
Romane! du-te ş'adunã pentru aceşti boeri flori . . . .

A sosit însë minutul unde a lui suflet mare,
Nu a putut sã maï rabde focul ce îl pãrjolia,
Nici a peptului slãbire ce venise 'n dãrãmare,
Nici a trupului putere ce pe ði, pe ði scãdea . . . .
Întocmaï ca crinul mãndru d' odatã îngãlbinit
Când nefnduratul verme rãdãcina i-a rãnit.

Deci într'o ði el îi ðice: alei, ðeu dragã cocónã,
Tu esci frumósã ca ðiua, la stat ca un brad jigãt,
Ochii ca mura de munte, gura ca o cóptã córnã;
La pept esci ca porumbiþa, şi ca lebeda la gãt.
Cãutãtura ta, cocónã, ca junghiul m'a rësbãtut
Şi blestemat fiã césul, în care eü te-am vëdüt;

Cã-cï tu fudulã şi mãndrã, èr eü un pãstor din Vrancea...

Dar noi pãstorii de munte odatã numai iubim;
Şi aceea ce ni-ï dragã ori-ce rëu mãcar ne face,
Noi ne uscãm pe picioare, şi iubindu-o perim.
Deci te rog, më trimite, în Vrancea sã më sfërşesc,
Nefind acum în stare pedestru sã më pornesc.

În zadar aceste vorbe naive şi cu simþire;
Cã-cï cocheta de el ríde fiind trup nesimþitor,
Întocma ca stãnca, care de-a trãsnetului lovire,
Slobóde o scãnteuþã ca rísul defãimãtor.
Deci eü las tãnjind pe Roman în halul acest cumplit
Şi më 'ntorc în munþi la Valter sã afu de-ï fericit.

Cu dënşul mãndra Floricã de demult se însoþirã;
Ei trãiau ca şi columbii iubindu-se cu cãldurã,
Copiil lor formoşi, próspeþi chiar ca florile de munte
Încoronaü a lor ðile . . . . .

Èr în þintirimul Vrancei se gãsesc dóue morminte,
Cu dóue cruci lângã ele de mãrãciuni îmbulzite:
Întru unul era Roman, în altul al sëu pãrinte,
Ce dorind unul de altul sfërsi a lor ðile triste . . . .

Ètã cum tãnjese	Cu sãturi lutóse,
Şi se osãndeşce	Ca într'un mormënt.
A muntelui plantã	Cã-cï de a sa tãrã
Fiind strãmutatã	Tot ce-ï viu sub sóre
Din al sëu pãmënt	Cu dorul ei móre,
În parcuri pompóse	Móрте mult amarã
	Şi întrã în pãmënt . . . .

H i g i e n ă .

Scarlatina²⁾.

Scarlatina e un soiü de friguri contagióse, însoþite de durere de gãt şi caracterisate prin roşãta, ce se ivesce

¹⁾ La Moldovenii vechi, nu sciü acum, o femeia şirétã, séu cochetã se ðicea cã este Marghiólã.

²⁾ Dupã K. Coën şi Anast. Fëtu, opurile citate.

pe suprafaþa pielei. Acest morb póte sã atace persoanele de orï-ce etate; însë de ordinar el bãntuesce copiil şi tinerimea de ambele secse. Ca şi diferita, scarlatina e înverşunata duşmanã a micelor şi fragedelor fiinþe, care sunt unicul farmec şi unica fericire a atãtor pãrinþi!

Causa acestui morb este un agent special; el se transmite dela un individ la altul, dar esenþa lui nu e

încă mai de loc cunoscută. Atâta se scie despre acel agent, că constă dintr'o materie contagiösă care, pătrundând în trupul omului, produce o însemnată schimbare a sângelui. Omenii de sciință au făcut destule cercetări spre a descoperi mai mult din esența contagiului scarlatinei; dar până acum rezultatele acelor cercetări nu se pot privi decât ca nisce presupunerii (hipotese) mai mult seü mai puțin plausible. Étä ce ne spune hipotesea cea mai lătită: Contagiul scarlatinei, ca și al altor bóle lipiciose, e un corp solid și organic, care posedă tóte însușirile organizațiunei, adevă însușirile de-a se nutri, de-a se desvolta și de-a se propaga. Ar putea fi, bună óră, o vietate, un animal, care se reproduce lesne și în mare număr și se respândesce c'o iuțime necalculabilă. Firesce, că acea vietate cu ochiul ne armat nu se póte vedea nici odată.

Scarlatina se arată sub dóue forme deosebite, anume 1) ca morb ușor și 2) ca morb greü. Morbul se numesce ușor, când decurge regulat și nemodificându-și natura; greü se numesce, când în decursul lui se ivesc tot felul de neregularități (anomalii) și variațiuni.

1. Scarlatina ușorã.

La scarlatina ușorã distingem trei stadiu seü periode: 1) stadiul invasiunei, 2) stadiul erupțiunei și-al desvoltării și 3) stadiul descamațiunei seü al despoierii. Aceste trei periode sunt precedate de așa numitul stadiu de incubatiune. În decursul acéstu stadiu premergător, care póte să dureze câte 3—6 zile, nu există nici un semn de bólă, că-cî otrava se ține ascunsă în trup, fără să producă vre un efect.

Stadiul invasiunei seü al năvălirei morbului nu dureză decât 24 de ore cel mult. Étä simptomele, prin care se caracteriséză acest stadiu: Copilul simte oboséla mai curând, ca de ordinar, se arată discordat și poftesce să se pună în așternut; apetitul e stricat, și se observă o indispozițiune ușorã, care se manifestéză prin durere de cap, uscăciune în gură, mai des prin dureri în gât și la înghițitóre. Pielea e mai caldă, mai uscată și mai aspră, pulsul bate puțin mai iute, copilul capătă friguri. După un răstimp de 10 seü 12 ore starea bolnavului e acésta: pelița mucösă a cerului gurei, a înghițitórei și a migdalelor, situate la ambele laturi ale cerului gurei celui móle, se înroșesce și se înflă; limba asemenea devine mai roșiă, ca de altă dată, uneori se acopere de un strat de materie cenușiă; pielea e fórté uscată și cu mult mai încaldită, decât la început; temperatura trupului se urcă cu câte 1 grad seü 2 după Celsius, pulsul bate astfel de repede, încât uneori putem numera câte 160, ba chiar câte 180 de bătăi pe minută; pielea dela grumađi începe deja a se roși.

Stadiul erupțiunei și-al desvoltării. În ziua următoare seü câte-odată chiar și la finea primei zile, se ivesc (erump) pe suprafața pielei un mare număr de puncte roșii fără proeminință; aceste puncte mărindu-se și împreunându-se unele cu altele forméză nisce place largi de un roșu uniform; placele încă se împreună unele cu altele și în chipul acesta roșăta se revarsă peste pielea întregă. Fața arată un roșu mai întunecat. Într'aceea resuflarea se sporesce și pulsul bate fórté repede. Aprinderile în gât seü rămân tot cum erau înainte, seü apoi se mai adaug: mucósa părților gâtului se înroșesc și se înflă

mai tare, érá migdalele es mai mult afară, decum se întemplă în împrejurări normale. Pe de altă parte însé durerea de cap se mai micșoréză, dară setea e mare, ba chiar torturátóre. Colorațiunea pielei devine tot mai închisă. Dară dela un timp frigurile slăbesc în mod considerabil, érá întunecata roșăta a pielei începe a se arăta mai palidă; pielea își recăstigă încetul cu încetul elasticitatea, pulsul bate mai încet, respirațiunea e mai ușorã, copilul se simte mai bine. Aprinderile din gât încă se trec, precum și greutatea de-a înghiți, temperatura pielei scade până la starea ei normală, frigurile încetéză cu totul, bolnavul devine vesel și cu voiă bună. Suntem la începutul stadiului al treilea.

Stadiul descamațiunei seü al despoierii. Acest stadiu se póte prelungi uneori dela dóue până la șese săptămâni. Descamațiunea se întemplă în modul următor: pelița se iea de pe trup sub formă de solđi lați; în genere descamațiunea începe la gât, trece apoi la trunchiü și se termină la extremități. La degete pelița se despóie conservând forma acestor organe și séménând a degetare; erupțiunea din gură și de pe limbă se despóie mai curând, decât cea de pe piele. În stadiul acesta bolnavii se simt cu totul bine, ar vrea să esă din așternut și cer mereü de mâncare. Dar cei de prin prejur trebuie să fiă cu multă băgare de samă în acésta privință și să se țină strict de prescripțiunile medicilor, că-cî togmai în stadiul descamațiunei se pot isca cele mai periculöse complicațiuni ale morbului.

2. Scarlatina grea.

La acésta formă a scarlatinei se ivesc numai dóue stadiu, adevă al invasiunei și-al erupțiunei; stadiul descamațiunei nu se póte ivi, că-cî bolnavul móre mai înainte. Dar și cele dintăiú dóue stadiu ale morbului decurg fórté iute; sunt chiar și casuri de acelea, în care bolnavul móre încă până nu întră în stadiul erupțiunei; însé asemenea casuri sunt fórté rari.

Étä în ce stare se află copilul bolnav de scarlatina grea:

Mai întâiú copilul se arată obosit, fără voiă și indispus, apoi începe să verse de mai multe ori după olaltă; fața lui devine palidă și deperită, dară starea spiritală nu se schimbă de loc. Pulsul bate de câte 130 seü 160 de ori pe minută, respirațiunea e sporită și pielea fierbinte. Cerul gurei și părțile înghițitórei se coloréză de-un roșu închis, érá migdalele es tare afară și sunt acoperite cu o materie subțire și turbure.

Aceste simptome se tot adaug în decurs de 24 de ore. A dóua zi pielea se acopere tótă de-o roșăta întunecată și mânjită; decă apăsăm cu degetul singuraticice puncte ale pielei, roșăta nu dispore în urma apăsării, precum se întemplă la scarlatina ușorã. Acésta împrejurare trebuie privită ca un semn răü; ea ne vestesce unele procese de disoluțiune, care se petrec în sângele celui bolnav.

Curând după acestea copilul arată o deosebită inclinare spre dormitat; neliniștea lui sporesce vedând cu ochiü; el se mută necontentit de pe o lature pe cealaltă; pulsul bate și mai repede, dar e slab și dabia se mai simte; mișcările respirațiunei sunt violente. Aprinderea în gât se adauge și amerință a se schimba într'un proces difteritic; limba e aspră și acoperită de nisce coji roșii-cenușie; buzele se usucă, ghindurele de din jos se înflă. În ziua următoare lucrurile staü încă și mai răü: bolnavul și-a per-

dat simțirile, ochii lui sunt de jumătate închiși, neliniștea continuă, pațientul se vaită din când în când cu glas înalt, bătaile pulsului abia se mai pot număra, de slabe ce sunt, durerea de gât a devenit o angină foarte periculoasă. La trei patru zile după ivirea morbului pațientul încetază din viață.

Și mai grozavă este situațiunea acelor bolnavi, cari mor înainte de-a intra în stadiul erupțiunei. În cazul acesta copilul se obosese iute și peste măsură și e silit să ședă jos. Urmază indispozițiune și vărsături; espresiunea feței devine speriósă; copilul slăbescce așa de iute, încât după o jumătate de oră mai că nu-l mai recunoscem. Peste curând, pe fața lui cea îngălbinită se arată un cercăn palid, care dela frunte se întinde împrejurul ochilor până la nas. Copilul zace amețit cu ochii pe jumătate închiși; el nu răspunde la întrebările, ce-î sunt adresate. Pielea e încălđită, dar nu peste măsură; pulsul bate și de câte 200 de ori într'o minută; respirațiunea e fără adâncime și repede. Cerul gurei, înghițitorea și migdalele sunt colorate de-un roșu întunecat și înflăte. Pe lângă acestea se mai adaug și alte simptome: greutate la înghițitorea, uscăciune și sete strașnică. După 6 seú 8 ore situațiunea devine mai gravă și mai amerințătore; copilul e neliniștit afară din cale, se întorce mereú în așternut și se vaită gemând; vărsătura încetază, însă pulsul și resuflarea își adaug iuțela. Pielea nici acum nu e prea caldă, dară amețela și nesimțirea bolnavului sunt la culme. După 24 de ore mórtea pune capăt tuturor suferințelor nenorocitului copil.

Casurile de scarlatină grea apar mai vértos în timp de epidemiă.

În decursul acestui morb se ivesc și unele neregularități; cele mai însemnate sunt următorele: Stadiul incubatiunei póte să dureze uneori septicimăni întregi. În unele casuri de epidemiă, erupțiunea scarlatinei e precedată de cărcei, de aiurări, de gădilituri ect. Uneori roșata pielei apare fără a fi premersă de stadiul invasiunei. De ordinar erupțiunea roșă durează câte 5—7 zile; dar câte odată ea dispare după scurtul réstimp de 3 seú 4 ore. În alte casuri roșata se conservă și câte 8 zile, ba chiar septicimăni întregi. Nu arare ori se întâmplă éráși, ca unele părți ale pielei să rămână cu totul neatinsse de erupțiunea roșă. Dintre tóte neregularitățile, înșirate până aici, cea mai seriósă și mai însuflătore de grijă este după opiniunea vulgară, repede disparitiune a roșetei de pe piele. Unii medici o cred cu totul nevinovată și nepericuloasă; ba încă susțin, că ea mai ușurează suferințele bolnavului.

Complicațiunile scarlatinei și bólele, ce provin dintr'énsa, sunt multe la număr; de aceea nici nu putem trata despre ele în strémntul cadru al acestui articol. Cele mai principale sunt: difterita, aprinderea rinichilor și diferite catarhuri.

Să trecem acum la tratamentul scarlatinei. Declaram

din capul locului, că acest morb periculos reclamă în mod imperativ îngrijirea seú cel puțin controlul din partea unui medic inteligent și espert.

Încontra scarlatinei, mai ales în stadiile prime, se recomandă băile reci, care împuținază frigurile. Apoi „pentru moderarea accidintilor nervosi“ — dice D-nu Dr. A. Fétu — „s'aú propus și afusiunile de apă rece, ce se vor practica, ținând pe bolnav într'o cadă deșertă și turnând dóue seú trei cufe de apă rece pe corp, după care neșters se va învăli bine și se va pune în pat; asemenea se vor putea face și spălări reci, frecându-se corpul pațientului cu un șervet seú burete muiat în apă rece.“ După ce a trecut fierbințela frigurilor, se vor întrebuinta remedie mai mult încălđitóre și iritabile; érá în decursul periođei de descamațiune se va îngriji cu deosebire pielea prin folosirea băilor calđute de săpun.

Camera, unde zace bolnavul, trebuie să se țină tot deuna curată; ea se va aerisa necontentit. Asemenea se mai recomandă curățenia în rufe și în vestmintele din așternut.

În ceea ce privesce dieta (regimul) bolnavului, trebuie să urmăim strict după povețele medicului. Nutriméntul fluid, laptele și zéma de carne se recomandă mai mult. Mâncările cu óue, cu carne de vită, de puiú și de vițel sunt cu totul oprite în periođele dela început. Pânea neárá și cartofii nu se pot da copiilor cu nici un preț. Mâncarea se va regula astfel, încât bolnavul nu va primi deodată cantități mari, ci tot la câte dóue ore i se vor servi porțiuni mai mici. De beut se va da numai apă curată.

Spre a împiedeca lățirea scarlatinei seú spre a preveni nascerea morbului trebuesc luate mai tot aceleași măsuri, care se prescriú în casuri de difterită și de variolă. Bolnavul are să fiă cu desévărșire izolat de cătră cei sănătoși, mai cu samă în stadiul descamațiunei, când contagiul se propagă foarte lesne. Copiii sănătoși să nu vină în atingere nici cu acele persoane, care pórtă grijă de bolnav. După însănătoșarea seú mórtea pațientului, localul, în care a zăcut el, mobilatura și ori-ce alte obiecte din acel local, nu se pot folosi cu nici un preț, înainte de-a fi desinfectionate, cum se cade, adecă înainte de-a se scóte din ele tótă molima scarlatinei. Rufele și alte stoffe se desinfectonează mai ușor, decât mai întâiú le muiem într'o soluțiune de zinc sulfuric, ér' apoi în apă caldă. Localul se desinfectonează, decât spălăm bine podinele (parchetul), decât ușile și păreții se stropesc cu calciu clorat fiind ferestrele închise și decât, în fine, deschidându-se ferestrele și ușile, se pune la cale o lungă și continuă aerisare.

Érá măsurile care, după părerea ómenilor competenți, pun óre-care stavile lățirei morbului din cestiuine. Să le observăm și să le urmăim cu scumpătate, — cel puțin până când se vor afla altele și mai salutare.

Un amic al sănătății tuturor.

V a r i e t ă ț i.

Despărțirea. Despărțirea ómenilor unii de alții e de mai multe feluri, prin urmare și impresiunile ei sunt diferite. Se pot despărți cunoscuți de cunoscuți, amici de amici, părinți de fi și, în fine amanți de avante. Cunoscuții se despárt c'o stringere de mână și schimbând câte-va complimente; după 2 — 3 zile ei se dau apoi uitării până la

altă ocaziune. Amicii, înțelegem pe cei buni și sinceri, se îmbrățișeză, când se despárt, și se sărută cu foc. Ei încă din momentul despărțirei încep a se dori. Când părinții se despárt de fiii lor pentru timp mai îndelungat, atunci scena devine și mai seriósă: stringerile de mână îmbrățișările, sărutările, lacrimile și conversațiunea intimă și confiden-

țială abia se mai termină. Părinții privesc cu durere în urma fiilor, ér' acestia, decât sunt sîi cu iubire, nu-și mai iaú gîndul dela părinți și se simt nemîngăiați de absința lor. — Dar nici o despărțire nu e mai doiósă și mai cu jale, decât aceea a amanților .... Uitați-vé la

spunédu-și unul altuia durerea, de care sunt cuprinși în ora despărțirei. Fata se pare cu totul nemîngăiată; dară flăcăul, deși nu-și póte ascunde suferința, ce-l consumă, totuși se arată bărbat, stăvilește plînsul și cécă să întărescă prin acesta și inima credinciosei sale amante.

Despărțirea. (Pag. 210).

cei doui tineri din ilustrațiunea dela pag. 211 și cumpeniți bine starea, în care se află! Ei se iubesc cu foc și sunt hotărîți să se iea în căsătoria; dar étă că junele e nevoit să plece într'o călătorie. Drept aceea el a venit să-și iea gîna bună dela amanta sa într'un loc isolat și singuratic. Aci, nepândiți de nimeni, ei renoesc jurămintele lor de amor

Dar la ce să mai facem atăta vorbă despre situațiunea acestor tineri? Mulți dintre cetitorii și cetitórele noastre vor fi cunoscénd din esperință efectele ei; pe de altă parte astfel de situațiuni se găsesc pe larg descrise mai în tóte nuvelele și romanurile, care forméză lectura de predilecțiune a tinerimei. Decă vreți să cetiți și vre-o poesiă despre

despărtirea celor îndrăgostiți, puneți mâna pe orî-ce poet și de bună sama veți găsi ceea ce căutați: mai rar poet, care să nu fi tratat măcar odată acest subiect, atât de familiar musei moderne! —

Cultul Elefanților. O relațiune datată din Septembrie a. c. a unui european din Chartum, ne dă despre cultul animalelor următoarele schițe: În anticitate popoarele păgâne se închinău și adoraū, afară de chipurile cioplite și animalele vii, în onôrea căroră arangeaū jocuri, triumfuri publice ect. precum Egipteniū lui Apis și Ibis ect. Cu timpul însă cultul animalelor a dispărut din cercul țeilor, astfel în cât istoria nu ne mai narăză de nici un fel de distincțiune de onôre aplicată la animale, afară decă nu vom voi să luăm de bani bunī fabula despre cănele Bernhardin dela St. Gotthard, care ar fi fost decorat pentru mântuirea vieței a mai multor ômeni. Noi trăm nici în o țără eminentă păgână, și totuși indigeniū nu venerăză într'un mod deosebit animalele. Cu tôte acestea în capitala Sudanului Ostic egiptean, de și e legată cu lumea și civilizațiunea modernă prin telegraf, cale ferată, circulațiunea de vapôre și prin convențiunea poștală de Berna, totuși s'a întemplat ceva ne mai auđit. Alaltă-ierī (26 IX) au sosit în Omdurman, lângă riul alb în față dela Chartum, 6 elefanți indiani, cari au cel mai bun renume din toți semenii lor. Ieri s'au transportat acești elefanți în cetatea noastră, și au fost primiți cu multă solemnitate. Înaintea lor eșise un batalion de infanterie cu paradă și musică. Când a intrat în oraș a fost salutați de musică prin un tuș general de trompeta tambure, ér de trupe prin prezentarea armelor. Pe strade dispozițiunea fu acésta: militariū în ordinea cea mai perfectă cu musica regimentului în frunte, în urma lor veneaū elefanții unul după altul încălecați de conducătoriū lor, numiți cornali, locul liber era ocupat de publicul orașului. Primirea, ce li se făcu acestor ôspeți patru-pedalī, se pôte numi regescă, că-cī regiū, principiū ori ducii învingătoriū numai se primesc așa de splendid și afabil. Cheltuelele întrețineriū lor sunt fôrte mari, se țeice că trei punți sterlingi (75 franci). Tratamentul lor e princiar; fiă-care capătă pe ței câte o rațiune de orez, zăchar, ect. De altmintrele sunt docilī și blândi ca niște copii nevinovați. Scopul aduceriū lor nu se cunoște; poporul însă îi adorăză pasionat.

(România liberă.)

O trăsură din caracterul imperatorelui Pavel. Imperatorele Pavel I, întâlni într'o ței pe un soldat care îi plăcu. — Urcă-te în trăsură, locoteninte. — Sunt soldat sire. — Imperatorele nu se înșelă nici odată, căpitane. — Vē ascult, sire. — Prea bine, comandante. Aședă-te lângă mine. Timpul e minunat astăzi. — Sire, nu îndrăsnesc... — Ce țeici, colonel? Din nenorocire imperatorele trebui să se întorcă fôrte curând la palat. Decă preâmbblarea ar fi durat cel puțin câte-va minute mai mult, improvisatul său companion de călătorie ajungea feld-mareșal; din cauza iuțeliū timpului, acest favorit de un pătrar de oră trebui să se mulțămescă cu gradul de general-maior. E adevêrat însă, că bietul om, cu puține țeile în urmă, întâlnit în aceleași circumstanțe și invitat la aceeași preâmbblare, se vêdu condamnat să sufere în sens contrariū aceeași seriă de capriții și să cobôre din grad în grad, într'o jumătate de oră, dela titlul său de general-maior, la gradul de simplu soldat. Pavel I, reinoi adese-ori asemenea casuri de curiositate. Într'o dimineață, trecând în revidiă regimentul cavalerilor de gardă, de care era nemulțamit. — „Unul câte unul!“ strigă el cu acelaș accent, cu care ar fi ordonat o simplă manoperă. „La stânga în-pre-jur. Spre Siberia, înainte! Mergi!“ Și întregul regiment, cu ofițariū în frunte trebui să pornescă imediat și în mers forțat spre Siberia. Comitele Rostopșin obține însă să-l chieме inapoī dela jumătate calea.

(Dorobanțul.)

Țiar nou. Veteranul și eminentul nostru publicist George Bariț face publicului român o prea plăcută surprindere și un prețios dar de anul nou. Domnia sa va publica adică cu începere dela 1 Ianuarie 1878 în Sibiiū un nou țiar politic, național-economic și literar numit „Observatorul“. Alăturăm cu multă plăcere numărului present anunțul de prenumerațiune la numitul țiar. Numele redactorului său fiind atât de bine cunoscut la întreaga Românie, este cea mai bună recomandățiune a întreprinderiū țiarului, de care se sinția astăzi atâta trebuință la noi.

Salutăm deci cu bucurie noua publicațiune și suntem siguri de viitorul ei bun, că-cī, mai ales la românii dincôce de Carpați, nu va fi nimeni, care având trebuință de țiar politic, să nu prenumere mai întâiū la „Observatorul“ D-lui Bariț.

Abonamentul pe anul 1878 la „Albina Carpaților.“

În primele patru luni ale esistenței sale „Albina Carpaților“ a fost îmbrățișată și sprijinită de publicul român într'un mod, care întrece așteptările noastre. Mulțamind publicului pentru deosebita favóre, ce ne-a arêtat, îl rugăm tot deodată, să scuse dacā nu vom fi corespuns într'u tôte așteptărilor: acésta n'a provenit nici din lipsa de jertfe materiale, nici din lipsa de muncă, ci din greutățile începutului, care nu tot deuna se pot învinge. Resultatele câștigate dela 15 August încôce însă ne îmbărbătează și ne îndemă a continua întreprinderea cu acelaș zel și cu silințe duple. Decă și sprijinul din partea publicului va merge tot crescând, atunci noi, la rëndul nostru, ne vom grăbi a mai îmbunătăți fôia atât în privința cuprinsului literar, cât și în privința ilustrațiunilor.

„Albina Carpaților“ va eși, ca și până acum, în două edițiuni, adecă: în singuraticiū numerī de câte 1½ cōlă tipar des pe fiă-care săptămână seū în volumuri de 6 cōle la câte patru săptămăni, D-nii abonați au să declare, decă doresc, ca fôia să li se trămită cu numărul seū în volumuri; acestea din urmă se trămit și de-a dreptul, dar se pot procura și prin librăria cea mai apropiată.

Condițiunile de abonament sunt următoarele:

Pentru Austro-Ungaria:

Pe an	8 fior. — cr.
„ 6 luni	4 „ 40 „
„ 3 „	2 „ 40 „

Pentru România:

Pe an	20 Lei noi
„ 6 luni	11 „
„ 3 luni	6 „ în monetă.

Un singur număr costă 20 cruceri seū 45 de bani, un volum 70 cruceri seū 1 Leū nou și 70 bani.

Primim încă abonamente și pentru primiū 20 numerī ai fôiei noastre apăruți până la finea lunei Decembrie 1877 cu 3 fior. 20 cr. seū 8 Lei noi și făcênduni-se comande mai multe, nu vom lipsi a retipări îndată toți acei numerī, fiind-că edițiunea primă a trecut întregă.

Abonamentele se fac la editorul Visarion Roman în Sibiiū, seū prin corespondențiū nostri și prin librăriile de dincôce și de dincolo de Carpați, în fine la tôte oficiile postale.

Domniū abonați sunt rugați a ne comunica cât se pôte de chiar numele D-lor și posta din urmă.

Sibiiū, în Decembrie 1877.

Redacțiunea și editura.